

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 8 (iskarna 1. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

VAROŠNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 86.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrska 30 vin., pogojen prostor, poslane in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 668.

V Ljubljani, v sredo dne 27. avgusta 1913

Leto III.

Delavstvo in politika.

Polagoma priznavajo tudi nasprotniki, da je delavstvu potrebna organizacija. Kar je tako očitno, da se ne more skriti nobenemu količnik normalnemu očesu, se je dalo zatajevati nekaj časa, ne pa za večnost: Med življenjem posedujočih slojev in delavstva je kričeča razlika. Včasih ni bilo treba govoriti o tem, ker so delavci sami kolikor mogoče skrivali svojo bedo. Bilo jih je sram lakote, raztrganosti, smradnega stanovanja in nesnage. Če ni bilo drugače, so vtopili svoje gorje v žganju, ne misleči in ne vedoči, da ga s tem le povečavajo. Da bi bila zoper njih trpljenje mogoča kakšna pomoč, jim ni bilo znano. Kajti videli so razmere, kakršne so bile, pa se jim je zdelo, da mora biti tako in da ne more biti drugače. Iz tega se je porodilo nekaj, kar je bilo podobno zadovoljnosti; resnična zadovoljnost pa to ni bila in ni mogla biti. Topa vdanost in navidezno neizpremenljivo usodo, izvirajoča iz nepoznavanja razmer in nezaupanja v svojo moč je oklepala proletarijat močnejše kakor železne verige. Gospodujoči sloji pa so bili s tem popolnoma zadovoljni.

To se je izpremenilo, ko je socialna demokracija zdramila delavstvo in mu pokazala, da niso razmere, v katerih živi, predpisane od nobenega božanstva, ampak da ima človek moč do njih in da jih lahko nadomesti z drugimi. To delo prebujenja se ni dalo izvršiti igraje; na eni strani je bila otopenost ljudstva prevelika, na drugi pa je bil cilj, ki ga je kazal novi nauk, presijajen, prebleščeč. Vladajoči sloji so pogreznili množice v tako nevednost, da so se zdele njih zanemarjenemu razumu najenostavnejše resnice pretežke. Ali socialna demokracija je premagala tudi te ovire, in polagoma so začeli moderni sužnji spoznavati, da imajo pravice do življenja, katerih pa ne morejo pričakovati od nobene milosti in nobene dobrote. Začeli so se organizirati, da si ustvarijo moč in sposobnost za boj.

Odgovor vladajočih je bilo kruto preganjanje. Delavsko gibanje se je smatralo za punfarsko. Kakor na vojni se je zdelo mogotcem vsako nasilstvo dovoljeno. Vsaka stavka je veljala za rebelstvo. Delavci so postali »notranji sovražniki«. Vsa sredstva, s katerimi razpolaga kapitalistična država, so morala pomagati za zatiranje »družabne nevarnosti«. In ko ni mogla najkrucejša uporaba zakona ugonobiti naraščajočega gibanja, so postavili socialiste izven zakona. V Nemčiji so napravili posebno postavo proti socialistom, v Avstriji so razglasili izjemno stanje.

Ali tudi to ni dovolj zaleglo. Skoraj bi se lahko trdilo, da je preganjanje socialni demokraciji tem več koristilo, čim okrutnejše je bilo. In ko je fiasco vsega uničevanja pokazal brezuspešnost sile, so vladajoči sloji oznanili novo vero: Delavci imajo pravico, da iščejo pomoči, imajo prav, če se organizirajo, ali svoje organizacije morajo postaviti na podlago obstoječe družbe in ne smejo pridigati razrednega boja. Kajti da se delavec v primeri z drugimi sloji slabo godi, je resnica; zato se jim ne sme prepovedati stremiljenje po izboljšanju.

Tedaj je bilo treba le še enega koraka: Da ustanove gospodujoči sami organizacije za delavce. Tudi ta korak se je storil. Nastale so »delavske« organizacije na verski in narodni podlagi.

Izza mirovne pogodbe.

Belgrad, 23. avgusta.

Vojna na Balkanu je končana. V Bukarešti so napravili vsakovrstne črte po zemljevidu in rekli, da so to nove meje balkanskih držav. Razdelili so si Balkan in mislijo, da so opravili imenitno delo. Razun Bolgarske so vsi zadovoljni in veseli; v Sofiji pa so danes potrti in jutri bodo nemara besni. Vojni ukaz, ki ga je izdal car Ferdinand takoj po sklenjenem miru, je zelo značilen dokument. Ako bi bil to samo izliv Ferdinandove jeze, bi se lahko potolažili s tem, da srd posameznika, tudi če je vladar, ne dela zgodovine. Ali to, kar pravj omenjeni ukaz, je brez dvoma mišljenje vseh takozvanih odločujočih krogov na Bolgarskem. To, kar smo prerokovali ves čas, se izpolnjuje; razdelitev Balkana kaže nove nevarnosti, ki danes je zaradi tega niso akutne, ker je Bolgarska tako oslabiljena, da se ne more geniti. Ali če poziva Ferdinand svoje vojake, da naj zavijejo svoje zastave do boljših časov, ko se bodo mogli izpolniti sedaj nedoseženi cilji, izreka gotovo to, kar misli na Bolgarskem militarizem, birokracija in buržvazija. Kakor smo rekli, preden so šli delegati v Bukarešt na konferenco, tako je: mir na Balkanu bi zagotovilo zedinjenje, razdelitev pa pomeni novo vojno nevarnost. Na tem nič ne izpremeni današnja bolgarska slabost in sedanja koalicijska vseh balkanskih držav proti Bolgarski. Zakaj prejalisej se Bolgarska lahko z pet okrepča, koalicijske se pa

Ali »vera« in »narodnost« sta le preteži za nekaj drugega, kar se ne sme glasno povedati; braniti imata kapitalistični družabni red in odvracati delavstvo od razrednega boja, brez katerega je vsaka resnična rešitev delavstva nemogoča. Take organizacije hočejo biti strokovne; od politike pa imajo biti ločene, ali pa se imajo uvrstiti v obstojajoče meščanske stranke.

Za kratkovidne ljudi je taka vaba mikavna. Čemu naj bi delavec trafil čas s politikom, če si brez nje lahko pomaga? Naj se z njo ukvarja drugi, ki imajo zanjo časa dovolj; saj so delavci zadovoljni, če dosežejo gospodarske uspehe, in za to bodo menda zadostovale tiste »strokovne« organizacije?

Zavednemu delavcu, ki se ne zadovoljuje z zavestjo, da ima premalo plače in preveč napa, ampak ki pozna tudi vzroke svojega položaja, se seveda ne bo moglo s takimi sladkimi besedami dopovedati, da je pametno, prepustiti izkoriščevalcem skrb za izkoriščane. Zaveden delavec bo ravno na političnem polju iskal neodvisnost, ker ve, da se gospodarska vprašanja ne dajo ločiti od političnih in da si je kapitalizem ravno s politikom utrdil svojo moč.

Politika ni nič drugega kakor zastopanje interesov. In če so interesi delavstva različni od kapitalističnih interesov, tedaj ni mogoče zastopati obojih po enem kopitu. Vse meščanske stranke, pa naj slone na narodni ali cerkveni ali pa kakšni drugi podlagi, hočejo ohraniti in obraniti sedanji družabni red. V njem pa ni rešitve za delavstvo. Kajti to je razumnim delavcem že davno znano, da si morejo v družbi, ki je zgrajena na kapitalizmu, v najboljšem slučaju nekoliko olajšati bremena, nikakor pa ne morejo uiti izkoriščanju. Tudi če bi mogle narodne ali verske »strokovne« organizacije v posameznih slučajih pridobiti svojim članom kakšno izboljšanje, n. pr. kakšno povišanje mezd, bi bil ta uspeh nezadosten, dokler je zakonodajstvo v rokah delavskih nasprotnikov. Zakaj to kar si je delavec v tovarni pridobil, mu zakonodajstvo s politikom dvakrat in trikrat lahko vzame.

Za delavce je samostojna politika najvažnejša potreba že v sedanji družbi, še bolj pa za premaganje te družbe. Ako pripada delavec stranki, v kateri sede agrarci, tedaj ne more pričakovati, da bodo njemu na ljubo opustili visoke agrarne carine, ki mu podražujejo kruh in meso. Gospodje ga vabijo v svojo stranko le zato, da jih ne bi motil, kadar delajo zakone za svoje profite na njegov račun. Enako je, če je v stranki, v kateri odločajo industrijski delodajalci. Tudi oni ne bodo sami sebi rezali v živo; če bo treba sklepali recimo o skrajšanju delovnega časa ali o odpravi nočnega dela, bodo gotovo bolj mislili na svoj žep kakor na potrebe delavcev.

Fraze o skupni politiki so limanice. V stranki, ki ni njegova, ne bo mogel delavec nikdar uveljaviti svojih zahtev. Zato potrebuje lastno stranko, in če je to egoizem, je zdrav egoizem. Tudi kapitalisti ne snujejo svojih strank za to, da bi v njih zastopali interese drugih in izdajali svoje koristi. Vsako strankarstvo je egoistično, in ravno zato, ker zastopajo vsi drugi politično svoje interese, jih mora tudi delavstvo politično zastopati, in sicer kot delavstvo, torej v delavski politični stranki.

leško menjajo, če se izpremene interesi buržvazij, vlad in kapitalistov.

V Bukarešti sklenjeni mir je moral Bolgarski vcepiti idejo revanše. V življenju razrednih držav ni važno, če je to, kar se je sklenilo in podpisalo, pravično ali krivično. V tem oziru bi se o razdelitvi Makedonije lahko veliko govorilo. Taka, kakršna je, ni pravična, drugačna pa tudi ne bi bila veliko pravičnejša, kajti pravzaprav je bila vsaka pravična razdelitev nemogoča. Ali kakor smo dejali — za to ne gre. Bolgarska ima občutek, da se ji je zgodila velika krivica, da se ji je vzelo, kar bi moralo biti njeno, da je ponižana. Podpisala je mir, ker je morala; ali tisti hip se je porodila v njej misel na maščevanje. In tej misli bo poslej posvečeno vse njeno državno delo. Zaradi te ideje bo povečavala svoje vojsko, bo kupovala orožje, da se bo utrjevala, bo uredila svoj proračun in svoj davčni sistem po militarističnih zahtevah in bo povzročila, da se bodo tudi ostale balkanske države ravnale po njej. Iz Aten že prihajajo vesti, da se pripravljajo tam na izredno povečanje vojske, zlasti pa na veliko pomnožitev mornarice. Kdor količnik razume oficialno politiko, pa ve, da bo »morala« Srbija slediti njenemu zgledu in da se bo v Rumuniji »moralo« goditi ravno tako.

Militarizacija Balkana je prva posledica tega miru. V militarizaciji pa je večna vojna nevarnost. Vzorečno z oboroževanjem pa

pojdejo diplomatske intrige. Dokler stoje proti Bolgarski vse ostale balkanske države združene, je izključena misel, da bi mogla zmagati na bojišču in si z orožjem vzeti, kar misli, da bi ji moralo pripasti. Zato bo gledala, da najde zaslonbe pri kakšnih velesilah, obenem pa da razdruži sedanje balkanske zaveznike. Da je to mogoče, je pokazala zadnja preteklost z razpadom balkanske zveze, kateri je Bolgarska sama pripadala. Diplomatično spletkarstvo se bo potem razvilo po vseh balkanskih državah, in tedaj ne bodo balkanski narodi nikdar sigurni, da se ne skali vnovič mir.

Na vsak način je bukarška pogodba nesrečno delo, ki ni bilo izvršeno v interesu balkanskih narodov. Mi smo kazali smer, v kateri bi se morala iskati rešitev, od začetka vojne. Balkanskim narodom je treba združitev in demokracizma. Srbska socialna demokracija je to naglašala v nešteti izjavah, ali trobila je gluhim ušesom. Dinastičarjem, militaristom in kapitalistom je šla le Velika Srbija po glavi. Sedaj jo imajo, in ta uspeh slave s pijanimi orgijami, ki imajo premotiti narod, da se ne bi zavedal strašnih izgub, ki mu jih je prizadela vojna in da ne bi spoznal težkih posledic, ki jih bo plačeval. Krivoloki so zadovoljni, ker imajo od vojne same koristi. Vso škodo imajo ljudski sloji.

Ali narod bo spoznal, kako je bil zapeljan.

Dnevne beležke.

— **Princ, vojvoda in zvodnica.** Iz Londona objavila »Arbeiter-Zeitung« sledeče značilno poročilo: Skandal, v katerega so zapleteni nekateri veljaki fine družbe in katerega hoče angleška justica po sili zamočati, razburja duhove na Angleškem. V stvari gre za neko zvodnico po imenu Queenie Gerald, ki je bila dne 10. julija t. l. pred londonsko poroto obsojena na dva meseca zapora v drugem oddelku, ker je živela od zaslužka prostitutk. V njenem razkošno opremljenem stanovanju so našli najdragocenejše cvetlice, vroče aromatične kopeļi, biče in šibe, ki se rabijo pri orientalskih orgijah. Policija je našla nekoliko deklet, dve ali tri so bile noseče in pred porodom. Več pism brez podpisa je pričalo, da je zvodnica na zahtevo svojih žlahtnih klientov poskrbovala device. O svojih čednih poslih je natančno vodila knjigo, in sicer je imela glavno knjigo, blagajniške knjige in žurnale, v katerih so vpisana popolna imena njenih »odjemalcev«. Namesto da bi bili obtožili to žensko zaradi zvodstva, so jo postavili pred sodišče le zato, ker je živela od zaslužka prostitutk. Policija bi bila imela lahek posel, da bi bila Queenie Geraldovi dokazala zvodstvo in s primerjanjem pism z najdenimi imeni dogajala identičnost trgovcev z dekleti. Prav tisti čas je zboroval v Londonu mednarodni kongres proti trgovini z dekleti. Kakšen senzacionalen uspeh bi to bil, če bi bila londonska policija, katere zastopnik je na kongresu tako modro čeblljal, mogla zbranim fajmoštrm izročiti kite bande trgovcev s človeškim mesom? Ali na tej točki so se jasno gledali gospoj Justici nenadoma skalile oči. Kakor se je namreč pozneje izkazalo, sta med imeni onih, ki jih ima zvodnica v svojih knjigah vpisane kot kupovalce devic, najmanj en princ in en vojvoda; princ je baie iz dežele pobožnih šeg, ki ima jako znaten eksport princev. Če bi bili Queenie Geraldovo obtožili kot zvodnico, bi bila prišla imena teh visokih čuvajev ljudske morale, ki hočejo na vsak način ohraniti ljudstvu vero, na dan. Keir Hardie je v parlamentu že večkrat pozival ministra za notranje zadeve v imenu delavske stranke, da naj postavi žensko zaradi zvodstva pred sodišče. Toda minister nahaja venomer nove izgovore. Tako trdi, da ne gre izpostavljati oseb, le zato ker so njih imena s pisavo zvodnice vpisana v trgovske knjige te osebe. Medtem krožijo po Londonu najčudnejše govornice. Tako pravi, da so videli zvodnico svobodno takoj po njeni aretaciji. Tudi pravijo, da so glavni svinjariji, ki so spravljali mlada, nedolžna dekleta v propad, že zapustili deželo. Pozneje poseže potem justica morda enkrat vmes — kadar bo prepozno. In morala te povesti? Princ, vojvoda in zvodnica lahko dalje žive v sreči in miru.

— **Mednarodni zadrugi kongres.** V ponedeljek se je pričel v Glasgowu na Škotskem mednarodni zadrugi kongres, ki se shaja na tri leta. Zastopniki konsumnih zadrug iz vseh dežel se zbirajo pri teh kongresih, da se posvetujejo kako povzdigniti zadrugi gibanje. Lepo število avstr. konsum. zadrugarjev se udeleži tega kongresa. Kongres bo razpravljal o direktnem izmenjavanju blaga med zadrugami različnih dežel, o ojačenju mednarodne skupne organizacije zadrug, o zadrugi časopisu in o zadrugi vzgoji. Avstrijski delegatje bodo ogledali ob tej priliki vzorne ureditve velikih škotskih in angleških zadrug.

— **Junak Tisza se skriva.** Poslanec Zoltan Desy, znan iz panamistovskega procesa bivšega ministrskega predsednika Lukacsja, ki je moral vsled razkritij v tem procesu demisionirati, je vložil kazensko ovadbo zoper sedanjega ogrskega ministrskega predsednika Štefana

Zgradil je Veliko Srbijo s svojo krvjo in plačeval jo bo s svojimi sragami. Mastili pa se bodo v njej tisti, ki se že danes v svojem zmogoslavju odmikajo od ljudstva in razmišljajo, kako bi uničili demokracizem. Srbija je velika, ali delavsko ljudstvo bo imelo v njej še bolj sužensko življenje kakor doslej. Za kapitalistično buržvazijo so se prilike zboljšale; to pa pomeni, da se bo izkoriščanje delavstva še povečalo. In da si utrdijo svojo moč, bodo izkušali ljudstvo tudi politično spraviti v čim večjo odvisnost. Kajti če hočejo gospodarsko vladati, morajo vladati politično.

To je dobro, zakaj razredno nasprotje, ki ga sedaj pokrivajo s pijanimi patriotičnimi frazami, bo postajalo ljudstvu jasno in razvil se bo prepotrebni boj med izkoriščevalci in izkoriščanimi, dokler ne iztrga narod svojim tiranom moči iz krepelj. Tako bo v Srbiji, tako bo v ostalih balkanskih državah. Kadar pridejo narodi do moči, tedaj bodo sami sklepali mir na Balkanu. Ta pa ne bo tak, kakršen je bukarški. Narodi ne bodo risali novih mej, da bi reševali vprašanje, če naj dobi Ferdinand več podanikov ali Petar, če naj dobe bolgarski ali srbski izkoriščevalci več objektov za izkoriščanje. Narodi bodo napravili konec mejam, pa tudi konec tistim, ki potrebujejo meje. Od svojih zatiralcev osvobojeni narodi bodo zedinili Balkan. In to bo šele balkanski mir.

Tisza. Dolži ga, da je Tisza lagal v Lukacsevem procesu. Seveda je še zelo dvomljivo, če bo ogrski parlament toliko možat in izročil svojega »dičnega« člana Tiszo sodišču. Zakaj ti poslanci, katerih večina je izvoljena z denarjem 4.800.000 K, ki ga je bil poneveril Lukacs državni blagajni, najbrže ne bodo imeli toliko poguma, da bi izročili svojega poglavarja, ker so vsi več ali manj odvisni od njega. Tiszi jo seveda vsa zadeva silno neprijetna, zakaj ogrsko opozicionalno časopisje je povzročalo pravo gonjo proti njemu; in zato je raje pobegnil na svoje posestvo, nego da bi sodnijsko postopal proti svojim napadalcem in razglašal, da bo ostal na posestvu do srede septembra. Če Tisza sam ne bo zahteval, da se ga odveže poslanske imunitete, tedaj je to le nov dokaz, da ima precej črno vest. Miru ne bo v tej zadevi prej, dokler ne pojde Tisza ono pot, ki jo je šel že Lukacs.

— **Primeren kraj za mirovno konferenco.** V Hagu na Holandskem so se zbrali pretečni teden meščanski apostoli miru in imeli tam svoja posvetovanja, ki jih ponosno nazivljajo mirovna konferenca. Malo protestirajo proti vojni, proti oboroževanju, nekoliko se pojakaajo nad žrtvami, ki jih zahtevajo vojne, pa si mirno odpeljejo domu. V soboto je bila zaključena ta konferenca in ob sklepu so se delegatje zedinili, da bo prihodnja mirovna konferenca na Dunaju. Res, primeren kraj! Škoda, da ne bo več Berchtold naš zunanji minister — vsaj upamo, da bo do prihodnjega leta odšel v »zaslužni« pokoj — in ne bo imel prilike povedati nekaj lepih fraz o različnih »ravnovesjih«. Sicer se pa bojimo, da bo avstrijska vlada vse delegate »konfiscirala« in iztirala kot nadležne tuje, ker je celo državni pravdnik v Salzburgu pred kratkim zaplenil oklic avstrijskih mirovni prijateljev.

— **Pozivajo se vsi, ki imajo kakšne zahteve z ozirom na izlet draždanskih kovinarjev, odnosno glede prenočišč, da zanesljivo predložijo svoje račune čimprej v pisarni Zveze za tujski promet (Tourist-Office), Miklošičeva cesta 6 ali pa podpisnemu. — I. Kocmur.**

— **Mestni stavbni urad in tudi kanalizacijski oddelek ima sedaj svoj lastni uradni telefon, katerega se naj stranke zaradi neposrednega občevanja pod št. 99 poslužujejo.**

— **Izplačevanje prenočišč za častnike, moštvo in konje se prične v četrtek, dne 28. t. m. ob navadnih uradnih urah in od 4 do 6 popoldne v mestnem nastanjalnem uradu (pisarna mestega ekspedita.)**

— **Nesreča pri delu.** Steklarju tvrdke Agnola v Ljubljani Pavlu Mazetiču se je udrla včeraj popoldne med delom na stekleni strelhi dvorišnega trakta »Narodne tiskarne« velika strešna šipa. Mazetič je padel na koridor 7 do 8 metrov globoko. Med padcem je zadel tudi v rob koridorja in prvem nadstropju. Poškodoval se je težko na glavi, po rokah in na levi nogi. Odpeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

— **Detomoriška.** (Izpred porotnega sodišča.) Franciška Erjavec, 25 let stara, vdova in gostija na Vojskem je znana, da se rada z raznimi moškimi peča, kar je imelo za posledico, da je minulo leto porodila mrtvega otroka, in ker je kot neomožena ženska ta porod zatajila, je bila pri c. kr. okr. sodišču obsojena na en teden zapora. Koncem I. 1912. je postala zopet noseča, znala pa je to svoje stanje tako prikriti, da o tem sploh nihče ni vedel. Dne 7. julija t. l. je čutila, da se bliža porod. Zaklenila se je v sobo, ter porodila živo dete ženskega spola. Obdolženka pravi, da je sklenila, vsled sramu in strahu, iznebiti se otroka. Povila je po porodu otroka tako močno v cunje, da se je otrok zadušil ter ga je v cunje zavitega zaklenila v skrinjo, drugi dan pa je prosila Franciško Gro-

šeli, da je truplo zakopala v gozdu. Ko so ljudje prišli temu na sled, je prinesla Grošelj otrokovo truplo k obdolženki, ki ga je zopet zaklenila v skrinjo, kjer so ga tudi našli. To dejanje obdolženka odkrito priznava in pristavi, da je to storila za to, ker se je sramovala ljudi. Porotniki so soglasno zanikali vprašanje glede detomora, nasprotno pa so pritrtili vprašanju glede epustive porodniške pomoči ter je bila obsojena Franciška Erjavec po § 339. kaz. zakona na dva meseca strogega zavora.

Požigalec. (Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.) France Friškovec, posestnikov Mengšu, že večkrat kaznovan zaradi raznih deliktov in že večkrat v preiskovalnem zaporu kot osumljen požigalec, je tako nevaren človek, da se ga vse boji. V Mengšu je v začetku letošnjega leta že večkrat gorelo. Čudno se je zdelo ljudem, da je gorelo vedno takrat, ko je bil on doma, mir pa je bil v sosesčini, če je bil on pod ključem. Dne 22. aprila ponoči je v Mengšu zopet gorelo. Ogenj je izbruhnil pri posestniku Znidarju, po domače pri Ocvrku. Takoj, ko je izbruhnil ogenj, so sumili obtoženca. Orožnik je šel nato na obtoženčev dom, aretiral ga v postelji, kjer je hlinil Friškovec napol obleden spanje in obenem zaslišal mater in brata obtoženca, ki sta oba izpovedala vpriču dveh priči, da je sin, odnosno brat požigalec, ki je že večkrat zanetil ogenj in to celo doma. Nadaljna preiskava je dognala — to izpovedo tudi priče, da je obtoženec dan preje grozil s požigom, samo tega ni povedal, kje se bo posvetilo. Obtoženec nastopa nesramno predrzno in taji vse ter stavi na laž dosledno vse zaprisežene priče. Mati in brat sta se odpovedala pričevanju, toda njihovo usodno pričevanje in kritični noči so potrdile druge priče. Ostale priče so v bistvu izpovedale v zmislu obtožnice. Vsi so potrdili, da je Friškovec nevaren, nasilen in hinavski človek, katerega se boji vsa soseska in katerega bi se sosedje radi iznebili, ker se neprestano boje njegove hudobne roke. Obtoženec je zanikal vse njihove trditve in poudarjal, da ga vsi sovražijo in da ga hočejo uničiti. Tudi svojih groženj, in da bo požgal, katere je izrekel opetovano in v pričevanju, ni priznal. Po daljšem posvetovanju so porotniki krivdo glede požiga zanikali s sedmimi glasovi, potrdili pa so krivdo glede § 312. Sodišče je obsodilo Friškoveca na tri tedne zavora. Všetvi preiskovalni zapor so Friškoveca izpustili.

V mestni klavnici so zaklali od 10. do 17. t. m. 64 volov, 5 bikov, 10 krav, 114 prašičev, 166 telet 93 kostrunov in 4 kozličke. Vpehali so 556 kg mesa, 1 prešiča, 11 telet in 1 kozlička.

Kranjska Gora. 15. t. m. se je vršil v Kranjski Gori cvetlični dan v prid podpornim društvom za slov. visokolce na Dunaju. Gradcu in Pragi. Tem potom se osrednji vsedijaški podporniški odbor v Ljubljani kar najljubše zahvaljuje slavnemu občinstvu, ki je poznavajoč bedo slov. akademika v tujini, pripomoglo s svojo radodarnostjo, da je prireditev uspela tako lepo. Čistega dobička je 177 K 51 v. Dalje se zahvaljujemo cenjenim gospodičnam: Tinci Robičevi, Mici Černilcovi, Ivanki Mrakovi, Neži in Franciški Jakičevi, Pavlj Budinekovi, Anici Zemljakovi in Malči Videnskovici, za njihovo požrtvovalnost, slavni C. M. podružnici in planinskemu društvu, da staj radevoljno odstopili za ta dan svoje nabiralnike in vsem, ki so sodelovali pri naši velepomembni prireditvi, — O. V. V. O. v Ljubljani.

Nezgodna v šentjanskem rudniku. Radar Janko Gorenjec je 18. avg. dopoldne zažgal v jami dve mini, od katerih je pa dobil le malo materiala. Hotel je nabasati zato še dve drugi že izvrtani mini na vrhu navpičnega rova. Nankrat zasliši rudar Borštinar, da kliče Gorenjec z vsega grla na pomoč. Pogledal je kviško in videl, kako se drži Gorenjec z obema rokama za klin lestve. Život pa mu visi nad nezmernim prepadom. V tem trenutku je padel na dno rova Gorenjčev klobuk in trije kakor srednje buče veliki kosi premoga. Borštinar se je komaj umaknil v stranski rov, da ni bil zadet. Ker ni več padalo, je šel pogledat, kaj je z Gorenjcem. Videl je, da visi še vedno nad prepadom in da z nogami nikakor ne more na lestev. Gorenjec ga je tudi prosil, naj mu gre za božjo voljo hitro djeti noge na lestvo, ker jih sam ne more in ga moči v rokah zapuščajo.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

»Dragi prijatelji,« je izpregovoril, »ta, katerega pokopavamo, je umrl brez matere, brez očeta, brez sester, in ako kdo potочи nekoliko solza nad njegovo smrtjo, bode to le kdo izmed vas, ki ste ga spremili sem do groba. Jaz mu nisem stal v njegovem življenju nikoli ob strani, spoznal sem ga bolnega in mrtvega in nič drugače. In vendar hočem tu govoriti. Prijatelji, zato hočem govoriti, da pri odprtem njegovem grobu lahko porečem, da sem tudi slab človek, kateri bi lahko čestokrat klical: sursum — sursum. Da, prijatelji, kar se je zgodilo, se je zgodilo. Umor je bil to, toda v življenju ubijamo vsi, in jaz sam ne vem, ako nisem že koga ubil. Prijatelji, bratje, še ko je živel ta Kvapil in sem jaz slišal o njem, ter ga videl v boleznih, sem naj sprotoval sramotnemu kamnu, in nasprotujem sedaj še bolj: kajti smrt je velika beseda. Ko stojim tu ob njegovih rakvi in vidim vas vse, moram govoriti resnico, a ne laži. Mj vsi, bodisi ti ali oni, kličimo: sursum! Položimo svojo mizernost na to rakev in jo pokopajmo v grob z dobrim Kvapilom! Nočem, da bi ga dušilo in pod zemljo, kar je prestrašilo njegovo srce na zemlji; toda če odložimo mizernost, nas ven-

Borštinar je splezal po lestvi navzgor in mu potegnili noge na klin lestve, toda Gorenjec so noge popolnoma odpovedale: nič se ni mogel upreti nanje. Borštinar ga je moral po lestvi dol do dna rova skoraj nesti. Od tam so odpeljali Gorenjca na dom in poklicali zdravnika, ki je konstatiral, da ima Gorenjec zlomljen križ (vretinico) in da je ves spodnji život od pasu navzdol popolnoma mrtve in neobčuten. Oddali so Gorenjca v bolnišnico. Če Gorenjec okreva, tedaj bo ostal spodnji del života najbrže popolnoma mrtve in ne bo mogel nikdar več hoditi.

Kinematograf »Ideal.« »Punčike male Hildice« ta sijajna komedija je dosegla včeraj popolen uspeh. Istotako je ugajala drama v barvah »Zadaja pot«. Max Linder je zabaval občinstvo najbolje. V petek »Stara klop« z Ksylandrom v glavni vlogi.

Idrija.

Žensko društvo »Veda« je priredilo v soboto, 23. t. m., ob 9. zvečer predavanje »O razvoju človeštva«. Zelo dober obisk tega predavanja, živo zanimanje in napeta pozornost navzočih, katerih je bilo najmanj štiristo — med njimi zelo častno število žen in deklet — dokazuje, da se naše drjsko delavstvo duševno probuja in lepo razvija. Predavala je sodr. Ada Kristanova iz Ljubljane ter v svojih petčetrurnih izjavah pokazala, kako se je človeško delo iz malega, neznanega začetka korakoma razvijalo, da je dospelo do današnje višine. Od človeka, ki ni poznal niti ognja, ter živel v skalnatih votlinah in jedel surovo hrano, pa do velike industrije s svojimi stroji in brezštevilnimi iznajdbami nas je predavateljica peljala skozi tisočletja, kačo rodove na njihovih različnih kulturnih stopnjah. Razložila je, kako je nastal in naraščal moderni kapitalizem, iz katerega se je moral roditi socializem, ki se upira vsaki krivici in ki ima nalogo, da ublaži krutosti kapitalizma do trenutka, ko ga bo popolnoma premagal. Šele socialna demokracija je dvignila delavstvo iz duševne in telesne zanemarjenosti, mu izvojevala boljše mezde, delavsko varstvo in znatno skrajšanje delovnega časa. Poudarjala je potrebo organizacije, važnost discipline in koristi samoizobrazbe ter nujnost delavskega časopisja.

V nedeljo, 24., ob 9. dopoldne je bil ljudski shod. Na dnevnem redu je bilo: »Ljudstvo in politika«, poročala je sodr. Ada Kristanova. Naslanjaje se na predavanje prejšnjega večera je pokazala, kako je ravno politična brezbriznost delavstva omogočila, da so si bogataši prilastili tudi vso politično moč in si ustvarjali predpravice, katere naj ščitijo njihovo roparstvo, ki ga izvršujejo kar na debelo. Razmotrivala je žalostne posledice slabe ljudske politike, s katero so pa privilegiranci zelo zadovoljni. Iz tega sledi: ljudstvo samo mora delati svojo politiko. Pot mu je odprta. Splošna volilna pravica za državni zbor je podlaga, na kateri si bo delavstvo izvojevalo vedno večje pravice. Da so žene v isti meri prizadete od slabe politike, je govornica pokazala ob mnogih slučajih. Tudi temu poročilo so mnogostevilni navzoči sledili z napeto pozornostjo, pritrjevali in koncem enournega govora živahno odobravalj izvajanja govornice, nakar je sodrug Straus, ki je bil izvoljen za predsednika, z lepimi, krepko vzpodbujajočimi besedami in zahvalo sodružici predavateljici zaključil zborovanje.

Narodnjaki v parlamentu in železničarji.

(Dalje.)

Čitatelji bodo vprašali: Kaj je na tem slabega, če narodni železničarji nalagajo slovenskim poslancem, naj pazijo na državljanske pravice železničarjev?

Slabo znamenje za politično izobrazbo članov »Zveze Jugoslovanskih železničarjev« in njihove zmognosti braniti koristi železničarjev je dejstvo, da postavljajo zajce v zelnik. Kako so se pregrešili jugoslovanski poslanci, proti državljanem pravica državnih nastavljenec, hočemo dokazati na podlagi steno-grafičnih zapisnikov državnozbornih sej, na primer pri razpavi o službeni pragmatiki.

dar nekaj spoji z njegovim izgubljenim življenjem in popravi, s čimer se je kdo pregrešil nad njim.

Tovariši, mislim, da smo se pregrešili vsi. Očete, tam-le je Praga — in kdo v nji je brez greha? Da, ako je bil morda preveč sanjarski, kakor so mi povedali, iščoč na neeteriški zemlji nekaj eteriškega — ga je smrt vzela o pravem času iz življenja. Sedaj je stopil do gležnjev v blato, bil bi pa zabredel do kolena, in vse eteriško bi se bilo razpadlo v puščobno grmado človeške sebičnosti. On pa je bil dober — sem čul o njem.

Pa baš zato, ker je bil tako dober — dasi je dokončal, vendar je ni dokončal! Marsikdo izmed nas, prijatelji, morda več izmed nas, morda vsi smo stali že nad brezdomom. Pa hoj, iz brezdoma je na nas nekaj vzkriknilo, nekaj strašnega — in mi vsi smo zbežali od brezdoma. Glejte: sam je poginil, druge je rešil — in v tem ostane živ. Ali ni to krasen čin? Torej, lahka mu bodi zemljica!

»Mikyška, Mikyška«, je Ivan poiskal govornika, »kako dobro in krasno ste povedali. Vi znate vedno tako povzdigniti do zvezd.« Navdušenje se je Ivanu lesketalo v očeh.

Mikyška se je mehko, zamišljeno nasmehnil in gorko, vzpodbujajoče stisnil Ivanu roko.

»Samo, Hraby, ko bi zvezde ne bile tako daleč!«

To je zaslišal i Kačerovsky in dejal:

Vlada je porabila razprave o službeni pragmatiki drž. nastavljenec, da bi kršila državnim nastavljenec njihove državljanske pravice. To je nameravala s sledečimi paragrafi:

§ 31.: I. Uradnik mora varovati v svojem zadržanju v službi in izven službe stanovski ugled in se mora ogibati vsega, s čimer bi se zmanjšalo spoštovanje in zaupanje, ki ju zahteva služba.

II. Opuščati mora vse, kar se ne strinja z disciplino, to je z razmerjem nadredbe in podredbe v državni službi.

§ 32.: I. Uradniku je prepovedano sodelovati v društvu, katerega stremjenje ali pa način društvenega delovanja nasprotujeta splošnim dolžnostim (§ 21.) ali določbam o zadržanju (§ 31.) uradnika.

II. Noben uradnik ne sme biti član tujega društva, ki zasleduje politični namen.

Splošne dolžnosti državnega uradnika (§ 21.) in uslužbenecy (§ 158.) so navedene v II. odstavku teh paragrafov:

Uradnik (uslužbenec) mora vedno paziti na splošno korist in mora vse opuščati oziroma po možnosti preprečevati, kar bi škodovalo splošnim interesom ali rednemu poteku uprave. (Pasivna resistenca!)

V teh paragrafih so določbe, ki so očitno namerjene proti državljanem pravica državnih uradnikov in uslužbenecy, to se pravi: proti pravici zborovanja, proti pravici do organizacije, proti pravici do političnega in gospodarskega boja, do meznega gibanja.

Socialni demokratje pa so seveda nasprotovali taki nameri. Njih stališče v tej zadevi je bilo:

§ 31.: I. Uradnik se mora obnašati v svojem uradnem poslovanju dostojno in primerno in varovati svoj osebni ugled.

II. Uradnika se ne sme ovirati, s sklicevanjem na službeno razmerje, v izvrševanju državljanem pravice. (Predlog posl. s. Glöckla.)

In res je sprejel odsek za državne nastavljenec 2. decembra 1911 predlog Glöckla s 17. proti 16 glasovi, 27. marca 1912 je pa odsek glasoval o § 31. kakor ga je bil predlagal sodrug Glöckel in večina odseka je glasovala proti; odklonjen je bil z 18 proti 14 glasovi. Socialni demokratje so glasovali za Glöcklov predlog in sicer: Forstner, Glöckel, Hillebrand, Stejskal, Šmeral, Tomschik. Proti so glasovali: Gall, Rauch (poljski demokratje), Guggenberg, Jeržabek (krščanski socialci), Heine (nemški radikalec), Hoffmann, Kofler, Markhl, Waber (nemška ljudska stranka), Kalina (češka narodna stranka), Čech, Lukavsky (mladočehi), Vojta (češki agrarec), Spies (nemški agrarec), Tonelli (laški klerikalec) Gostičnar, Grafenauer, dr. Korošec (slovenski klerikalec).

§ 31. je bil sprejet v sledeči obliki:

I. Uradnik se mora obnašati v službi in izven službe dostojno in v svojem stanu primerno, njegovo ravnanje mora biti v soglasju z zahtevami discipline, izogibati se mora vsake-mu škodovanju tistega zaupanja, ki ga zahteva njegov stan.

II. Uradnika se ne sme ovirati pri izvrševanju državljanem pravice, v kolikor ne nasprotujejo določbam tega zakona (§ 31. prvi odstavek, § 27. II. odstavek).

Kar zajamčuje prvi del drugega odstavka § 31. državnim nastavljenecm državljanem pravice, odreka zopet z besedami »v kolikor (državljanse pravice seveda) ne nasprotujejo določbam tega zakona.« (§ 27. Pasivna resistenca, zborovanja v tem slučaju, sodelovanje v taki organizaciji, katera bi se zavzemala za pasivno resistenco.)

Dne 4. junija 1912 je bilo glasovanje o prvem delu službene pragmatike do vštvežega § 26.

K § 1. je predlagal poslanec s. dr. Šmeral kot predlog manjšine: »Politični, kontesionalni in nacionalni vzroki ne smejo vplivati pri nastavljenju uradnikov.«

Proti predlogu Šmerala je predlagal slovenski klerikalec dr. Korošec, da sicer: »pripadnost h kakim konfesiji ali narodnosti ne sme vplivati pri nastavljenju; politični vzroki pa v toliko, kolikor vežejo uradnika njegove službene dolžnosti.« (§ 27. 31., 32.)

Za Šmeralov predlog so glasovali trije (8%) Jugoslovani in sicer: Gregorin, Ravnhar, Rybář; štirinadeset (92%) ni glasovalo za predlog, šestnajst (43%) je glasovalo proti in sicer: dr. Benkovič, Demšar, Fon, Gostičnar, Hladnik, Jaklič, Jankovič, Jarc, Korošec, Krek,

»Daleč? Meni se zdi, Mikyška, da znate tuje grehe prav tako opravičevati kakor svoje lastne.«

Še preden je Mikyška dovršil, je prišel duhovnik, pa je počakal, da je bil govor končan; potem šele je opravil poslednje obrede in rakev je bila izpuščena v zemljo. Hanuš je prvi vrgel na njo prsti. »V objubljeno deželo sem te pošiljal, dragi Ladislave — in kje si sedaj?« je govoril sam sebi.

Ivan je žalostno in resno gledal Hanuša. Vedel je, da Hanuš živi sprt s starši, in nekaj silnega se je oglašalo v tem hipu v njegovem srcu.

Otokar je stal nepremakljivo. Bil je bled kakor stena, jokal se pa ni. Jenšovsky sam je hotel sedaj izpregovoriti nekoliko besedi, pa je prihitel Soumar in ga zadržal o pravem času.

»Boš frazaril,« je znil. »Ne kvarj takega trenutka!«

»No, ne bodem,« je odgovoril Jenšovsky. »Toda fraze bi ne bile,« je dostavil in usta so se mu skrčila.

Potem se je nekdo spomnil, naj se pri grobu zapoje. »Hitel je v domovino — pa je našel domovino na Olsanih. Zapojmo mu »Kde domov muj!«

In so zapeli skupaj z ubranimi glasovi »Kde domov muj, kde vlast je má.« Po mrtvem pokopališču je zvenela pesem, izginjajoč pod nizkim, vlažnim, žalostnim nebesom.

Perič, Pišek, Pogačnik, Povše, Verstovšek, Žitnik, Ostalili 18 jugoslov. poslancev (49%) pri glasovanju ni bilo navzočih in sicer: Brenčič, Dulbič, Grafenauer, Gregorčič, Prodan, Roškar, Lesardič, Šusteršič, Baljak, Blankl, Čingrija, Jočević, Smodlaka, Tržič, Vukotič, Laginja, Mandič, Spincič.

(Stenografični zapisnik 87. seje XXI. sesije dne 4. junija 1912, stran 4121.)

Jugoslovanski železničarji in sploh vsi Slovenci (torej tudi slovenski državni uslužbenec in uradniki) bi morali torej protestirati proti pristranskemu početju Wieserja, ker izpodrivata mož delavce iz slovenskih krajev iz železniške službe, ker pri njemu odločujejo nacionalni in politični nagibi pri nastavljanju delavcev in uslužbenecy.

Ko pa je bila prilika uzakoniti vsaj za državne uradnike in uslužbenecy določbo, (k § 1) »da pri nastavljenju uradnikov (velja tudi za uslužbenecy) politični, konfesionalni in nacionalni vzroki ne smejo odločevati,« se od 37 jugoslovanskih poslancev 34 (92%) ni izreklo za ta pravični princip.

Doma pri voličih zagovarjajo jugoslovanski poslanci ta princip, v parlamentu pa so večinoma deloma proti njemu in deloma se ne brigajo zanj. Če hočejo železničarji, da ne bodo vplivali pri njihovem nastavljenju politični in nacionalni nagibi, se ne smejo zanašati na jugoslovanske poslance. (Dalje pril.)

Stajersko.

— Pozdrav draždanskih sodrugov v Zidanm mostu. Zelo dostojno in ljubezljivo smo pozdravili zidanmoški železničarji sodruga iz Draždan na potu z Dunaja v Ljubljano. Lepo število se nas je zbralo, okrasili smo se z rdečimi klinčki in tudi naša vrlo izvežbana godba je bila na postaji. Ko se je približeval vlak postaji, je zaigrala godba in že so opazili izletniki, da velja pozdrav njim in navdušeno so nam odzdravljali. Komaj se je vstavlil vlak, je na stotine nemških sodrugov poskakalo iz vozov in prisrečno so nam stiskali roke. Ginjini so bili od iskrenega pozdrava tako, da je marsikateremu zablestela solza v oči. V imenu organiziranih zidanmoških železničarjev ter hrastniških, trboveljskih in zagorskih rudarjev je pozdravil drage brate s. Čobal. Kmalu nato je odradil vlak proti Ljubljani, poslavljali smo se z živahnimi klici, mahali z robcji, dokler nam ni izginil vlak izpred oči. Slovenski zavedni železničarji v Zidanem mostu so pokazali pri sprejemu nemških sodrugov, da nas ne loči nič drugega nego jezik, da nas pa spajajo vezi, ki so naimočneje, vezi skupnih potov in ciljev in pokazali smo naše iskreno veselje nad tem, da so si zaželeli ogledati nemški sodrugji našo lepo slovensko zemljo. Od gotove strani so delovali na to, da bi preprečili nastop godbe; namera se je izjalovila, ker sta nam gg. postajenačelnik in sekcijski predstojnik brez vsakega pomisleka dovolila nadomeščanje godcev, ki so bili v službi.

Koroško.

— Ponesrečen planinec. K nesreči prof. Rudolfa Mittermanna iz Bellaja poročajo: Profesor Mittermann je nameraval v spremstvu treh drugih planincev prekorčiti Pösnekerjevo sedlo in priti v Bambergerjevo kočjo. Pot je sicer zavarovana, vendar pa zelo nevarna in le za dobre planince. Ko je hotel profesor Mittermann splezati po lestvi čez neko steno, je opešal in se vrnil z lestve, da si nekoliko opoči. Nosil je zelo težak nahrbtnik. Ko si je zbral nove moči, je poskusil zopet plezati. V višini kakih 150 metrov se le nenadoma izpustil z obema rokama in padel v prepad. Pri padcu je zadel enega tovarišev v nahrbtnik in malo je manjkalo, da ga ni potegnil za sabo. Tovariši so ga našli v globokem jarku v grmovju. Ležal je na obrazu in ni imel nobene rane. S početka so mislili, da je v globoki omedlevici, toda kmalu so se prepričali, da je mrtve. Zdravniki je konstatiral, da je umrl vsled pretresa možgan. Truplo so prepejali najprej v Wolken-dorf in odtod v Pottendorf na Nižje-Avstrijskem.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Izpeli so in se napravljali na odhod. Hanuš se je še enkrat pripognil nad gomilo in zašepetal:

»I namesto mamice ti kličem z Bogom!« Znova so se mu solze usilile v oči in hitro je korakal, da ne bi zaplakal.

Samo Otokar je zaostal iz cele skupine in se še vrnil. Rakve že ni bilo videti, izginjala je pod prstjo, s katero so jo pogrebci zasipali. Otokar je pritekel, obstal kakor soha, zrl tja dol.

»Jaz sem tvoj morilec,« je šepetal. »jaz sem tvoj morilec! Ali mi odpuščaš?« Potem je šel v stran, da bi ga pogrebci ne videli, naslonil se na bližnji spomenik in gledaje na grob, je bridko, neprestano plakal.

Ko so dijaki odhajali s pokopališča, je prodrlo na zahodnem nebu skozi vlažne oblake blede, mrtvaško sonce. Njegovi žarki so padali na zemljo in nekaj jih je tudi zadelo v grob, kateri je postal bivališče koprnečega Kvapila.

XXXVII.

Za dva dni je Hanuš zopet odhajal na Dunaj. Ivan ga je spremljal do postaje, ko si je preje doma izprosil še pred odhodom od njega obljubo, da jih pride poleti o počitnicah v Rokytko obiskat. Nekaj časa sta oba šla molče. Hanuš je v tem hipu znova prenišlal Kvapilovo smrt, in Ivan ga ni hotel motiti v njegovi zamišljenosti.

(Dalje orih.)

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov **mačega izdelka.** Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Goriško.

— Goriško porotno zasedanje se prične v soboto 20. septembra. Pri tem zasedanju se bo vršila tudi zanimiva obravnava proti zloglasnim mednarodnim ponarejalcem denarja, ki so sedaj v goriških zaporih.

Trst.

— Zopet nesreča v škedenjskih plavžih. Škedenjski plavži si polagoma pridobivajo ime Hoveške klavnice. Ne preteče 24 ur, da ne bi moralo časopisje registrirati kakšne večje ali manjše nesreče. V nedeljo zvečer je enega delavcev, in sicer Marka Perhavca iz Čakaturja, povozil voziček, s katerim so delavci po tračnicah peljali goreči premog, in ga je prerezal naravnost na dva enaka dela. Kako je prišlo do nesreče, ni znano, ker se še ne ve, kako je mogel delavec priti pod voziček. Morda je tudi zaspal na tračnicah vsled utrujenosti, morda vsled bede. Značilno je pa, da se nesreče ponavljajo in ponavljajo in da ne vidi oblast ničesar. Do kdaj bodo trajale v škedenjskih plavžih te razmere?

— Zborovanje »Ljudskega odra« na Vrdelci. Pretečeno nedeljo se je vršil v gostilni Miralasco sestanek, ki ga je sklical naš »Ljudski oder«. Namen sestanka ali zborovanja je bil, ustanoviti tudi tam podružnico »Ljudskega odra«. Sestanka se je udeležilo nad 50 sodrugov. Poročal jim je pa sodrug Golouh o važnosti izobrazbe in izobraževalnih društev za delavstvo. Zborovalci so se izrekli za ustanovitev podružnice »Ljudskega odra« in se je takoj priglasilo za člane 36 sodrugov. Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor iz sodrugov: Markon, Spacal, Žigon in Saher. Tem in vsem sodrugom priporočamo najtopleje, da naj vrše delo do ustanovitve prepotrebne podružnice »Ljudskega odra«.

Zadnie vesti.

TUJI DRŽAVLJANI V TRŽAŠKI MESTNI SLUŽBI.

Dunaj, 27. Današnji »Fremdenblatt« piše o ukr. pu tržaškega namestništva, ki zahteva, da odprti tržaška občina vse tuje iz svoje službe. Namestništvo je večkrat opozarjalo občino, naj se ozira na določbe državnega osnovnega zakona, ki prepovedujejo sprejem tujih državljanov v javno službo. Ker je občina prezirala domnevno te opomine, je bil tržaški namestnik sedaj prisiljen, da uveljavi postavne določbe. S svojim odlokom hoče ustvariti namestništvo ono dravno razmerje, ki je že dolgo žele in ki je izvedeno nasproti tujim državljanom v vseh upravnih uradih. Tržaško namestništvo je pa pripravljeno tudi v posebnih slučajih podaljšati občini rok, ki ga je bilo določilo za odpust tujih državljanov iz javne službe. Namestništvo pa lahko tudi ugodi prošnjam poedinih funkcionarjev za podelitev državljanstva, če so ti že dolgo v službi in če so, se vzorno obnašali.

ČEŠKE VOLITVE.

Praga, 27. Ker je izključen razpis volitev za češki deželni zbor brez predhodnega sporazuma z Nemci in z veleposestniki (to je na Češkem posebna narodnost), ker pa zahteva zveza bivših čeških poslancev, da se volitve čimprej razpišejo, se hoče vlada v prvi polovici prihodnjega meseca pogovoriti z vodilnimi osebami vseh strank zaradi razpisa volitev. (No. Stürgkha se ne bo mudilo.)

GIERS PRI CESARJU.

Isi, 26. Ob 11. dopoldne je cesar sprejel ruskega poslanika Giersa na avdienci, ki je trajala pol ure, ter mu je izročil veliki križ Štefanovega reda. Giers je naprosil cesarja za udeležbo pri posvetitvi ruske kapele, ki se izvrši v času, ko bo posvečen spomenik bitke narodov pri Lipskem. Cesar je obljubil, da se bo dal zastopati po prestolonasledniku nadvojvodi Francu Ferdinandu. Ob polu 3. je bil Giers na kosilu pri cesarju, ki ga je odlikoval z izredno ljubeznivim nagovorom. Ob tri četrt na 5. se je Giers odpeljal v Berchtesgaden.

AVDIENCE.

Isi, 27. Danes ob 11. bo skupni finančni minister Bilinski sprejet na avdienci. Baje ostane cesar še do 9. septembra v Islu in sprejme še enkrat Berchtolda, potem Stürgkha in Tiszo na avdiencah.

ŠPIONAŽA.

Jaroslav, 27. Policija je aretirala 4 špione. Eden je bil natakar v vojaški kantini, njegov sin zidar, eden pa rimski romar.

ROPARSKI NAPAD NA VLAK.

Lvov, 26. Zadnje noč je bil v brzovlaku, ki prihaja iz Stanislava, v postaji Sihor, tri postaje od Lvova, nenadoma oddan signal za silo. Ko se je vlak ustavil, so obkolili roparji strojevodjo in kurjača z revolverji v rokah. Drugi roparji so hoteli vdreti v poštni voz, ki ga je pa uradnik od znotraj zapahnil. Roparji so oddali 30 streliv, zadeli so pa le okna. Konduktor Juzkewicz se jim je postavil z revolverjem v bran. Naposled so roparji zbežali v gozd. V Lvov je prišel vlak z enourno zamudo. Kurjač je pri zaslišanju izjavil, da ga je nekdo s črno brado zvezal, ko se je napad ponesrečil, pa zope odvezal. Oblastim se zdi to neverjetno, zato je kurjač pridržan v zaporu.

KOLERA.

Sarajevo, 27. Novi slučaj kolere so se primerili v Bjelini in trje v Brčki. V Vidovical sta obolela neki oče in sin. V okrožju Tuzle ni bilo od 25. t. m. nobenega novega slučaja.

Na Rumunskem.

Bukarešt, 27. Kolera se v Rumuniji silno širi. Oficialno naznajo 1000 mrtvih in 3000 bolnih. Resnica pa je še veliko hujša. »Adeverul« pravi, da je le pri 6. diviziji drugega zbora nad 1000 mrtvih. Boj zoper epidemijo je popolnoma nezadosten, in uradne odredbe se ne izpolnjujejo.

KITAJSKE HOMATIJE.

Sangaj, 26. Pri Nankingu so bili zadnjih deset dni hudi boji. Po zadnjih vesteh obkrožajo severne čete mesto.

Sangaj, 26. Danes zjutraj se je mesto vdalo vladnim četam. Zadnji boji so bili izredno krvavi.

MEHIKO.

Mehiko, 26. Poslanec Wilson-Lind se vrne v Washington. Zadnje pogajanje ni sploščilo nobenega znamenja, da bi mehikanska vlada opustila svoje prvotno stališče.

FINANČNI BOJKOT.

Peterburg, 27. »Rječ« poroča: Francoska vlada je obvestila rusko, da je pripravljena, kolikor je od nje odvisno, preprečiti turško posojilo na francoskem, dokler se ne izpolni vse točke londonske pogodbe.

TURŠKA MOBILIZACIJA.

Dunaj, 27. »Jugoslav. koresp.« poroča iz Carigrada: Slišati je, da je ministrski svet, kateri se je udeležil tudi vrhovni poveljnik Izet paša, sklenil, da se imajo odposlati večje vojaške množice na rusko-armensko mejo.

POGAJANJA.

Carigrad, 27. Vsi časopisi mislijo, da so se pričela med Turčijo in Bolgarsko neposredna oficialna ali pa oficiozna pogajanja in pravijo, da je to edino sredstvo, s katerim se dá doseči primerna poravnava.

MACEDONSKA VPRAŠANJA.

Dunaj, 27. »Albanska koresp.« objavlja izjavo zastopnika notranje macedonske organizacije profesorja Mihalčeva, ki pravi: Prvo pereče vprašanje v Macedoniji se tiče 2500 bolgarskih ljudskih šol, gimnazij in učiteljskih z več kakor 3000 učitelji, ki so jih Srbi in Grki izgnali iz Macedonije, zaradi česar se te šole v jeseni ne morejo odpreti. Podobne so razmere za Albance v Macedoniji proti Srbom in Grkom, vsled česar lahko nastanejo resni konflikti.

TURKI NA BOLGARSKEM.

Bukarešt, 27. Vsled odhoda rumunskih čet je začelo turško prebivalstvo iz severne Bolgarske trumoma bežati na rumunsko tla. Dne 22. t. m. je prišlo 750 turških obojtelj v Silistrijo, v ponedeljek pa 1500 turških beguncev. Ker prihajajo vsi iz krajev, ki so sumljivi zaradi kolere, so podvrženi strogi zdravniški kontroli.

BEGUNCI IZ TRACIJE.

Atene, 27. Število beguncev iz Tracije, in sicer Bolgarov, Orkov in Turkov, ki so pribežali na grško ozemlje, znaša doslej 129.000.

SRBIJA IN ČRNA GORA.

Belgrad, 27. Med srbsko in črnogorsko vlado je dosežen sporazum v mejnih vprašanjih. Zdej se izdeluje v ministrstvu za zunanje zadeve natančna meja. Črna gora dobi Djakovico, Plevlje in Peč.

UJETNIKI.

Belgrad, 27. V petek se izmenjajo na obmejnih postaji Sukovo pod vojaško kontrolo vojni ujetniki izmed Srbije in Bolgarske.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izda in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Iščemo

delovodja

za zgradbena dela na železnici s primernimi študijami in temeljito, daljšo prakso pri železniških gradnjah, Vstop takoj. Ing. J. SKOBERNE & Ing. D. GUSTINCIČ, Trst, via Nuova št. 2.

Stavbene parcele

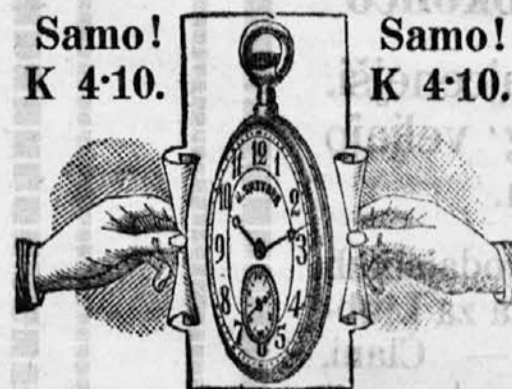
na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku JOS. TRIBUČ, na Glincah št. 37.

H. SUTTNER, Ljubljana, Mestni trg 25

Samo! K 4-10.

Samo! K 4-10.

Najbogatejša zaloga vseh vrst ur kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

»IKO« Tovarniška znamka »IKO«

Zastopstvo tovarne ur ZENITH.

Št. 410. Nikel anker Rosk. jako dobro idoča samo K 4-10.

Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastoj in poštine prosto.

E s-Ka
E s-Ka
E s-Ka
E s-Ka

Prvovrstna in najboljša kolesa sedanosti,

A dler
A dler
A dler
A dler

Specialna trgovina Ana Gorec, Ljubljana

s kolesi in deli Marije Terezije cesta 14, (Novi svet, nasproti Kolizeja).

Zahtevajte cenik. - Rabljena kolesa od 25 K naprej. - Izposojevanje koles.

Prednaznanilo.

Meseca septembra otvori

Peter Kozina & Ko.

(tovarna čevljev v Tržiču na Gorenjskem)

Ljubljana, Breg št. 20 v Cojzovi hiši

lastno prodajalno čevljev.

Varstvena znamka

Na drobno.

Na debelo.

3

zlati nauki za zdravje želodca!

Kdor s »FLORIAN-om se krepi, Zmeraj dober tek ima!

Ce želodec godrnja, Pij »FLORIAN-a«, pa neha!

Ni otožen, ni bolan, Ta, ki vživa

Postavno varovano.

Potniki
 v severno in južno AMERIKO
 se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
 Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
 najnovejši brzoparniki z dvema vrtilnicama, električno razsvetljavo,
 različnim brzjavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
 dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopalj itd.

Odhod parnikov:
 v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
 Trst-New-York, vsako soboto.
 Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
 Trst-Kanada, vsak mesec.
 Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
 agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
 Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
 obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
 :: Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
 Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
 od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
 najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
 svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
 za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
 Hlebi po 1.75 kg veljajo
 samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
 „Konsumnega društva za Ljub-
 ljano in okolico“. — Člani,
 segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

F. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
 činstvu pri nabavi vsakovrst-
 nega pohištva, ki ga izdeluje
 v lastni, najmoderneje oprav-
 ljeni tovarni na Glineah pri
 :: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
 v mizarstvo stroko spadajoča
 :: dela. ::

Delo je vedno solidno,
 točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
 pošlje brezplačno v najkraj-
 :: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
 čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₀ od dne vloge
 do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
 Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
 nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
 na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.